Galyai Fórum

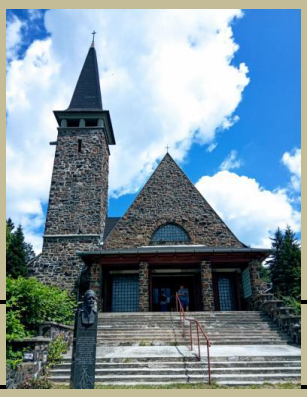

2020. II. évfolyam/3. szám

A hegy lánya, Varró Maja

A Galyatetőn őslakosnak számító Varró család negyedik generációját képviseli Varró Maja, akinek sikertörténete már az általános iskolában elkezdődött. A hegy lányaként hét évig biatlonozott, úttörő olimpiát nyert, és más sikereket is elért már a sport révén, ami átívelte általános iskolai éveit, és középiskolában még két évig folytatott.

Pásztón, a Mikszáth Kálmán Líceum francia két tannyelvű tagozatán végzett. A 10. évfolyam döntés elé állította, fakultációt kellett választani. Egy dologban biztos volt: az a valami kreatív dolog legyen!

Nemcsak kreatív lett, hanem különleges is, hiszen a parfümök, illatok világa varázsolta el, így egyenes volt az útja a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karára, melynek most első éves hallgatója.

Franciaország parfüm nagyhatalom, Versailles-ban és Grasse-ban van ennek a magasiskolája. A provence-i Grasse városát a világ parfüm fővárosaként tartják számon. Maja jól beszéli a francia nyelvet, az emelt szintű francia vizsgája jelesre sikerült, ami megfelel a felsőfokú nyelvvizsgának, így semmi nem állhatja útját, hogy esetleg Grasse-ban folytassa majd tanulmányait. Ez is egy lehetőség, de beszélgetésünk során elmondta, hogy nyitott a vegyészet bármelyik ága felé.

Már két alkalommal járt Franciaországban: Cognac-ban egy író-olvasó találkozón vett részt, aminek feltétele volt, hogy a találkozó íróinak könyvéből kettőt el kellet olvasni francia nyelven, a másik alkalom csereutazás volt.

Érdeklődési köréről is kérdeztem, amiből kiderült kíváncsisága a művészetek, építészet és más kultúrák iránt. Kedvelt időtöltése közé tartozik – többek között - a castplay, ami igazi közösségi és igencsak kreatív játék, hiszen filmekből, regényekből beöltöznek egy-egy szerepbe, amihez a kosztümöt mindenki saját kezűleg varrja. Szívesen ír regényeket, novellákat, de érdekli a festészet, rajz is. Még középiskolás korában festett egy akvarell - Van Gogh - képet az iskolai büfé falára, a Csillag éjt. Zenei ízlését jól reprezentálja a Retro rádió, amit Majának találták ki. Szeret utazni, amihez megvan az angol nyelvtudása

is. Japán, Új-Zéland az álmok egyike, de ezekkel a képességekkel, széles körű érdeklődéssel azt gondolnám, bármit elérhet, hiszen csak a fantázia szabhat határt elképzelései megvalósításához.
Hallunk még róla, biztos vagyok benne. Például, egy híressé vált galyatetői nevezetesség parfüm márkanevén keresztül, vagy éppen írásai, rajzai teszik még ismertté a Varró család negyedik generációját, Varró Maját.

Rostás Gabi

Parádsasvári Borotválós Asszonyfarsang

Ha farsang, akkor, Parádsasvár. Különleges, hangulatos esemény színhelye volt szombaton, február 15-én ez a varázslatos kis mátrai település. Több száz éves hagyományt sikerült a helyieknek megőrizniük, mint ahogy Farkas Piroska, volt sasvári lakostól megtudtuk.
Szlovák üvegfúvó családok asszonyainak szórakozása volt farsang idején férfiruhában végig vonulni a falun, és az útjukba került férfiakat megborotválni. Szimbolikus borotválás volt ez, borotva hab helyett liszttel, púderrel kenték be az "áldozatul ejtett" férfiakat. Borotva helyett faspatulát használtak, a végén tükör helyett pedig bohókás képet tartottak a borotvált elé.
A szolgáltatásért pénzt kértek, és a bevételből este macskabált rendeztek. Kezdetben az asszonyok bementek az üveggyárba is pénzt gyűjteni az esti bálra. Sajnos, az üveggyár bezárása után ez a forrás elveszett, de szerencsére a hagyomány megmaradt. Az évtizedek során kissé átalakult, hiszen kezdetben csak az asszonynép szórakozása volt.

Ők öltöztek be férfiruhába, majd később a falu apraja-nagyja is beszállt, és a hagyomány tovább él ma is, hála az "Együtt Parádsasvárért" egyesületnek, mely a helyi önkormányzattal közösen szervezte az asszonyfarsangot. Az idén már csak az önkormányzat szervezésében zajlott az esemény, mivel az egyesület tavaly megszűnt, tudtuk meg Farkas Piroskától, aki az idén is segítette a szervezést, mint "pocakos csendőr", hatalmi szóval megállítani a borotválásnak ellenálló férfiakat.
Volt ott minden, királylány, hercegnő, arab sejk, tigris, juhászbojtár hatalmas subában, szőlőfürtnek, szappanbuboréknak öltözött emberek. Színes, vidám forgatagként, hangos dobolással, zenéléssel (a zenét, mint minden évben, a Hollóénk Hungarica szolgáltatta),

ostorpattogtatással vonult végig a falun, meg-megállva a borotváló asszonyok munkájának idejére és fánkért, pálinkáért, egy kis vendégségért, ami még feledhetetlenebbé tette ezt az eseményt.
Megkérdeztünk néhány látogatót, mi a véleményük, hogy érezték magukat?
Debreceni, egészségügyben dolgozó fiatal pár, bár 15 éve járnak Parádsasvárra pihenni, először vannak az asszonyfarsangon. Szerintük, az egyik legszebb hely az országban, Parádsasvár. Lenyűgözte őket a páratlan hangulatú farsangi forgatag, a barátságos, vendégszerető emberek. Jelmezben érkeztek, és jövőre is itt lesznek, ígérik.

A Mucza házaspár Galyatetőről először volt. Várakozásukon felülinek mondták az esemény hangulatát, az ellátást. A finom fánk, pálinka, forralt bor. Nézelődőként jöttek, de jövőre visszatérnek a farsangra jelmezben.
Rőmer Ádám Bagolyirtásról szintén először és szintén nézelődőként jött. A világot járt fiatalember szerint örvendetes, hogy itt milyen sok fiatal ápolja a hagyományokat. Tapasztalata szerint tartózkodó hegyvidéki emberek között Parádsasváron meglepően sok kedves, közvetlen, vendégszerető emberrel találkozott.
Kukkel Mária Gyöngyösről jelmezben érkezett Kormi kutyusával. A jelmezt ezúttal a kutyus viselte, nagy sikert aratva. Fantasztikus hangulatban, szuper jók a benyomásai a farsangról. Jövőre – természetesen - ő is jelmezben fog jönni.

Széles Róbertné

Galyatető gyönyörű!

Szeretek itt élni. Éppen ezért nagyon rossz érzés azt tapasztalni, hogy el van hanyagolva, nincs gazdája. Nem méltó ehhez a kitüntetett helyhez. Hazánk legmagasabban fekvő települése jó levegőjével és fel nem sorolható jó adottságaival. A legalapvetőbb dolog, aminek lennie kellene, de nincs, például a padok a sétaösvényeken, amire a fáradt vándor le tudna pihenni, hogy még jobban élvezhesse a környezetet, értékelje a természetet, ami itt van Galyatetőn. Ez egy kis odafigyelést igényelne. Úgy érzem, nem értékelik azok, akiknek oda kellene figyelni, és szeretni kellene ezt a helyet, és még szebbé élhetőbbé tenni Azután a buszmegálló, ami egy biztos pont az elázásra, ha esik, bár van egy kis fedele, de a Fenyő megállónál még tető sincs. A tájékozódás is siralmas. Eligazító táblákkal is segíteni kellene az idelátogatókat. Nem mindegy, milyen a benyomásuk? El akarnak-e még jönni máskor is, vagy nem? Az utakról már jobb nem is beszélni. Nem egy kiemelt szinten van, pedig annak kellene lennie. Amikor a vendégeim meglátogatnak, szemrehányást is tesznek, hogy nem látnak fejlődést, csak egyre rosszabb állapotokat. Sajnos, igazuk van.

El tudnék képzelni egy igényesen kialakított központot, szép virágokkal, térburkolattal, pihenő padokkal és esti led világítással. Ugyanígy, a Kodály kápolna és a buszmegálló területén is. Még egy fontos dolog: a gyerekek! Nincs játszótér sem, pedig volt valamikor, az én unokáim még odajártak. Nagyon szép és jó volt, csak nem lett felújítva és az enyészeté lett. Most is vannak itt családok gyerekekkel a nyaralójukban, vagy csak kilátogatnak a hegyre, de nem mindenki olyan szerencsés, hogy a szállodába menjen. Szánkózni talán tudnak télen. Van végre világhírű kilátó, a kilátás egy csoda, de a hozzá vezető út, a lépcső és körülötte a környezet az már elég szégyenletes, pedig megérdemelnék a látogatók a szebb, igényesebb környezetet. Lehet, sokan nem is tudják, hogy ez a felújított torony világ első díjazást kapott. A keleti oldalán nagyon lassan épülget feljáró, lépcső, de még nincs készen és jó lenne, ha a déli oldalról is meg lehetne közelíteni. Ne csak a kitaposott gödrökön lehessen feljutni.
A kilátó látványfotózásra inspirál, jó volna egy kis odafigyelés. Talán már meg is szokták olyan régóta ezeket az állapotokat, csak mi várjuk, hogy történjen már valami csoda!

Pilisi Mária

Egy történet második mérföldköve:

Hogyan kerültél ide? Nem-nem, nem vagyok őslakó, még régi felmenőim sincsenek errefelé. Hogy is kaptam meg első alkalmakkor? *A gyüttment*. Pontosan egy gyüttment vagyok, aki messziről érkezett, és egy bonyolult utat járt be, mire a hegyre megérkezett. Budapest a kulturális fellegvár, tolongó lehetőségek tárháza. Majd Debrecen, a második legnagyobb város idehaza, a második központ. Kicsit nyugalmasabb, de még mindig pezseg. Volt egy hazai kis vargabetű, Gömörszőlősön, egy új példa, pár röpke betekintés egy másik világlátásba. Majd ebből egy katalán út. Az éles töréspontok, ahol megtanultam, egyáltalán nem lehetetlen egy alig lakott területen új életet kezdeni. Van-e benne kihívás? Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nincs. Pont így szép az egész. Mit ér az új élet, ha nincs egy új életcél? Kezdj el ismerkedni, új kapcsolatokat kiépíteni, és a korábbi tapasztalatokat átültetni egy régi-új helyen. A közlekedés nem túl kényelmes és a lehetőségek gyérek, de semmi sem lehetetlen. Nincs bolt ott? Bizony nincs, de a cserekereskedelem és a kölcsönös bizalom egyből felértékelődik. Persze a pénz sem kiiktatható első körben, de háttérbe szorítható.
Hogy veszel kenyeret? Ha kényelmes lennék, elutaznék egy közeli boltig, és vennék egyet, de inkább sütőt vettem, és magamnak kezdtem sütni a kenyeremet. Házi és kézzel készül, így nem lesz mindig ugyanolyan. Nem fog mindenkinek ízleni sem, és nem is muszáj mindenkinek ezt választania. Ha valakinek azonban szüksége lenne épp egyre és időben szól, akkor részesülhet belőle. Sose tanultam, már nem is akarom a szakmát megtanulni. Inkább tapasztalatból fejlődni és apró trükköket, fortélyokat ellesni nagy öregektől. Mi a titka?

Nincs titok, csak a minőségi alapanyag, illetve semmi sincs belőle kispórolva. Mi fog ebből az egészből kisülni később? Lehet csak jó sok kenyér, esetleg egy kemence. De még egy új közösségi tér is benne lehet a levegőben, ahol az emberek békésen várják egy búbos kemence körül a friss ropogós kenyerüket, hogy kisüljön, miközben békésen beszélgetnek, eszmét cserélnek, kellemesen társalognak, hasznosan eltöltve az idejüket és élvezve egy finom kávé vagy tea nyújtotta kulináris élményeket egy árnyas erdő mélyén, hűs hegyi friss levegő fuvallatával. Egy helyen, ami jelenleg még térképeken csak egy átlátszó pont. Talán egy kis katalán életigenléssel és egy kis összefogással lassan láthatóvá válik majd.
Én lennék az első úttörő, itt? Azt hittem, igen, az leszek, de már tudom nem így van. Többen is hasonlóan gondolkodunk, és ez remélhetőleg egyre csak gyarapodni fog.
Hogyan lehet kapcsolódni? Aki szeretne, és ügyesen keres Bagolyirtáson, meglelheti ennek módját.

Rőmer Ádám

TERMÉSZET

Az ERDŐ, a tervszerű erdőgazdálkodás (II.)

1. Erdőgazdálkodási módszerek

Vágásos eljárások

A hazai erdőkben még általánosnak mondhatók az u.n. „vágásos” eljárások. Ezek lényege, hogy vastag, egyenes, hengeres, lehetőleg a legjobban értékesíthető fafajokból álljon az erdő. Ezért az erdőben szinte kizárólag azonos korú fák vannak, egy időben történik valamennyi faegyed telepítése és az erdőnevelési beavatkozások. A fákat akkor termelik ki, amikor a faanyaguk a legértékesebb és műszakilag a legjobban hasznosítható. Így alakultak ki az egykorú, idős szálerdők az évszázadok folyamán. Az ilyen erdő faegyedei egyszerre érik el azt a kort, amikor a mindenkori gazdálkodási érdekeknek megfelelően ki lehet vágni az idős fákat, pl. az akácot 30 éves korában, a tölgyet 120 évesen. (3. a. és 3.b. kép)

3. a kép (végvágás)

3. b kép (faanyag)

A véghasználat legegyszerűbb módszere a tarvágásos eljárás, amikor az idős állomány minden egyedét egyszerre termelik ki. Ezt a területet mesterségesen újítják fel máshol nevelt csemetével, vagy közvetlen makkvetéssel.
A természetes felújítás sokkal bonyolultabb eljárás. Ilyenkor a fákról lehullott makkból kelt csemeték nevelése határozza meg a beavatkozásokat, és csak akkor kerül sor az idős fák kitermelésére, amikor azok alatt már életerős újulat található. (4.a és 4.b kép) Ez a folyamat

fafajtól és a természeti körülményektől függően 10-25 évig is eltarthat. Bizonyos fafajoknál ezt a módszert viszont nem lehet alkalmazni (pl.:akác).

4. a kép

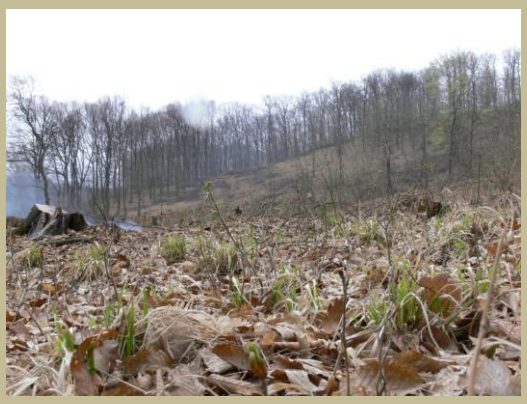

4. b kép

Cél a természetesség

A természetes erdei életközösségekre jellemző, hogy mindenfajta korú fát megtalálunk benne, a fiatalok (utódok) és az idősek (szülők) hosszabb-rövidebb ideig együtt élnek. A korszerű erdőgazdálkodás ilyen erdőkép létrehozását tűzte ki célul. Az erdészek felismerve a vágásos gazdálkodás „természetellenességét", egyre több helyen és fokozatosan vezetik be a folyamatos erdőborítottságot biztosító, az erdő klímát megőrző gazdálkodási módszereket.

1. Az erdőgazdálkodás folyamata

A gazdálkodás legszembetűnőbb lépcsője a fakitermelés. Bizonyos faegyedeket már az erdőnevelés során is kivágnak (kiválasztják a legmegfelelőbb fákat, kialakítják a faállomány megfelelő szerkezetét stb.) ekkor keletkeznek a erdőjárók által nemigen kedvelt „legallyazott" erdők. A legszembetűnőbb beavatkozás viszont a véghasználat, amikor egy összefüggő területen szinte valamennyi fát kivágnak. Ekkor keletkeznek a nagy u.n. vágásterületek.
A véghasználat után az erdőket fel kell újítani (ezt törvény írja elő). A következő generáció erdejét vagy kertben nevelt csemetékből ültetik, esetleg makkal vetik be (mesterséges felújítás), vagy a kivágott fák utódaiból nevelik fel (természetes felújítás). Ezek a vágásterületek (4.b 5.a és 5.b kép) nem irtások, mint ahogy azt a médiában hallani, pl.: „*újabb erdőirtások a Mátrában* …", hanem már fiatal erdő, igaz hogy csak kicsiny csemeték formájában. (4.b kép)

5. a kép

5. b kép

Az erdőfelújítás befejezésével (6 a. kép) (az erdő még áthatolhatatlan) még nincs vége az erdőgazdálkodó kötelező feladatainak, ápolással kell gondoskodni a legértékesebb faegyedek zavartalan fejlődéséről. Ekkor még 8-15 ezer db csemete van egy hektárnyi területen és ez a szám az erdő véghasználatának idejére a fafajtól függően 250-400 darabra csökken (6 b. kép).

6. a kép

6. b kép

Az erdőgazdálkodó köteles figyelemmel kísérni erdeje további életét is. Az erdőnevelés során, a tisztítások alkalmával el kell távolítani a tovább már nem fejlődő, vagy a kevésbé értékes egyedeket. A gyérítések folyamán kivágják azokat az egyedeket, melyekre az erdész megítélése (tudása) alapján, a természetes pusztulás vár. Az erdőnevelés alkalmával már értékesíthető faanyag kerül ki az erdőből (7 a. és 7 b. kép).

7. a kép

7. b kép

Elérkeztünk az öreg szálerdőhöz, amire a kitermelés vár. (4.a kép.) Ezek a közvélemény szemében az „igazi erdők”, hatalmas faegyedek állnak szépen a bozótmentes területen. És ekkor jön a véghasználat (tarvágás vagy természetes felújítás végvágása), hogy minden kezdődjék elölről ...

Reméljük e rövid „erdei séta” után - a kirándulás és a túra közben - nem „irtásokat” láttok majd az erdőben, hanem a gondos „erdészkezek” munkáját, akik a természet egyik nagyszerű alkotásának javait bocsátják rendelkezésünkre, és biztosítják a jövő generációi számára is.

Gerely Ferenc, erdőmérnök
Urbán Imre, erdőmérnök

Híradás – EGERERDŐ Zrt.

Gyöngyi! Üdvözlet újra itthon!

2018-ban kezdődött meg a Mátravasút Gyöngyös-Lajosháza-vonali pályájának és az üzemhez tartozó gördülő állománynak a felújítása 635 M Ft kormányzati támogatás segítségével. Elsőként a pályaszakasz újult meg, majd ezt követte a járművek korszerűsítése.
Kovács László, az EGERERDŐ Zrt. Vasútüzemének vezetője elmondta, hogy a gördülőállomány felújítása összesen 13 db járművet érintett (1 db gőzmozdony, 3 db MK 48-as dízelmozdony, 5 db BAX zárt kocsi, 3 db nyitott kocsi, 1 db nosztalgia kocsi).
A környékbeli lakosok 2019-ben többször láthatták, hogy a Mátravasút telephelyéről, felújításra váró vasúti járműveket szállítottak el teherautóval, ahová pár hónap után megújulva tértek vissza.
A leghosszadalmasabb felújításon Gyöngyi gőzös esett át. A debreceni mozdonydoktornál pihenő öreg hölgy kazánrendszere, csőrendszere és futóműve is teljesen megújult, így hazatérhetett Gyöngyösre, a vasútbarátok nagy örömére!

Nagy érdeklődés követi Gyöngyi első futását is, melyről Kovács László elárulta, hogy tervezik a Gyöngyös-Mátrafüred vonalon is.
Mivel a felújítási munkák terv szerint haladnak, így a projektzáró ünnepséget 2020.03.19-re tervezi az erdőgazdaság. Az átadót követően nagy szeretettel és környezetbarát szerelvényekkel vár mindenkit az EGERERDŐ Zrt. a Mátravasút járatain.

EGERERDŐ Zrt., szakmai partner az erdőtelepítésben és fásításban!

Magyarország Kormánya, az Agrárminisztérium koordinálásával jelentős terveket fogalmazott meg hazánk fával borított területeinek növelése érdekében, azzal a céllal, hogy hatékony választ tudjunk adni a klímaváltozás által jelentett kihívásokra.
Az erdők klímavédelemben betöltött szerepe igen sokrétű (CO_2 megkötés, O_2 termelés, talajvédelem, vízbázis védelem, levegőtisztaság védelem, stb.) és ezzel egyidőben az erdő ökoturisztikai szolgáltatásai iránt is egyre nagyobb a társadalmi igény. Mindemellett nem szabad elfelejtenünk, hogy a faanyag megújuló energiaforrást és fontos nyersanyagot is jelent a hazai gazdaság számára.
Az EGERERDŐ Zrt., mint állami erdőgazdálkodó, 2019-ben több, mint 6 ha új erdő telepítésével növelte az ország erdősültségét. Célkitűzés ennek tovább növelése.
Az önkormányzati, magán és közösségi tulajdonban lévő alacsonyabb termőképességű területek ideális helyszínt jelentenének új erdő vagy fásítás létesítésére, melyet most pályázati forrásból (VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása) is megvalósíthat a tulajdonos!
A pályázati dokumentációhoz szükséges tervezési feladatokban szakmai segítségre számíthatnak a gazdák, földtulajdonosok az EGERERDŐ Zrt.-től, termőhely feltárási szakvélemény, fafaj választás, szükség esetén engedélyeztetés, teljes körű pályázati dokumentáció elkészítésében. Szakmai főkoordinátor: ifj. Ősz Gusztáv erdőgazdálkodási és természetvédelmi vezérigazgató-helyettes.
Keressenek minket bizalommal! Tegyünk együtt a klímaváltozás ellen!

Új vezérigazgató az EGERERDŐ Zrt. élén

2020. 01. 06-án Zambó Péter Erdőkért és Földügyekért Felelős Államtitkár Dr. Jung László nyugdíjazása után átadta a kinevezési okiratot Dobre-Kecsmár Csabának az EGERERDŐ Zrt. vezérigazgatójának. Az ünnepélyes alkalomra 2020. 01. 13-án került sor az erdőgazdaság központjában, az EGERERDŐ Zrt. vezetői állományának jelenlétében.
A kinevezés után az államtitkár a jelenlévőkkel megosztotta évértékelő gondolatait, és ismertette a fő stratégiai célkitűzéseit, illetve az Agrárminisztérium Új Szervezeti és Működési Szabályzatáról is tájékoztatást adott.
Az állománygyűlés után az agrárminisztérium delegációja és az új vezérigazgató látogatást tett Dr. Juhász Attila Simon úrnál, a Heves Megyei Közgyűlés elnökénél. Az egyeztetés során több, Heves megyét érintő szakmapolitikai kérdés és az országfásítási programban való részvételi lehetőség is szóba került.
Mindkét fél kiemelt célja a megye fával borított területének növelése, a jelenlegi erdőállományok megőrzése és a klímavédelem érdekében tehető közös szerepvállalás.

Vérfrissítés a Verpeléti Vadaskertben

A 2019-es szezonban lezárult az erdőművelési, erdőfelújítási munka az EGERERDŐ Zrt.-nél. Jelenleg kollégáink fő feladata a fakitermelési és a vadgazdálkodási feladatok ellátása. A vadgazdálkodás hagyományos eleme a vadászat és a vadetetés, de emellett olykor speciális feladatokat is végre kell hajtani vadász-erdész szakembereinknek.

Jelenleg is folyamatban van egy nem mindennapi feladat a Mátra erdeiben.
A Nyugat-Mátrában muflonbefogás zajlott, melynek fő célja, az EGERERDŐ Zrt. Verpeléti Vadaskertjében tenyésző állomány vérfrissítése. A nyugati területeken befogott egyedek vadászati szempontból jobb genetikai tulajdonságokkal rendelkeznek, mint a Dél-mátrai populáció. Az ígéretes példányok csigája jellemzően nagyívű, pár év alatt elérheti a 70-75 cm-t, és vastagságban is meghaladja a vadaskerti példányok méretét.
A befogott kb. 60 egyedet kollégáink átszállítják a Dél-mátrai vadaskertbe, ott fülklotáriával megjelölve először egy karantén kertbe helyezik el őket, ahol megfigyeljük a befogással, szállítással kapcsolatos esetleges negatív változásokat. A 3 ha-os karanténkertből, terv szerint, 1 hónap múlva kiengedjük az áttelepített állományt a 600 db vadaskerti muflonnal közös területre.

Vígh Ilona
Közjóléti és kommunikációs vezető

KULTÚRA

Galyatető - Kodály Zoltán - Missa brevis - Ittzés Mihály

Vajon mi köti össze e négy külön-külön is csodának tekinthető ajándékát a Jóistennek?
Galyatető volt Kodály Zoltán kedvenc tartózkodási helye, mondhatni második otthona.
Bizonyíthatóan ide kötődik legszebb egyházi művének születése (Csendes mise - Missa brevis).
Ittzés Mihály zenetudós, zenepedagógus, művészeti író érdeme - akiben én gimnáziumi osztályfőnökömet tisztelhettem -, hogy e falak közt először hangzott fel a nagy mű, 2014. június 28-án, éppen öt éve, a kápolna előtti bronz Kodály szobor szentelésén, mely Sütő Ferenc pécsi szobrászművész alkotása.

Bármilyen furcsa is kimondani, a 964 méter magasan fekvő Galyatetőt Trianonnak "köszönhetjük". Amikor elveszett a Tátra, maradt helyette a Mátra.
Először megépült a kilátó, 1934-ben. A Nagyszálló (ma Grandhotel Galya) 1936-39 között készült el. (4 emelet, 110 szoba, 300 ágy). Éppen idén 80 éves! Ismert vendégei közül néhány: Illyés Gyula, Németh László, Kisfaludy Stróbl Zsigmond, Honty Hanna...Még filmet is forgattak benne: *Tavaszi napsütés* címmel, Tolnay Klári Turay Ida, Csortos Gyula főszereplésével. A 107-es és 108-as egymásból nyíló szobák a leghíresebb vendégnek, Kodály Zoltánnak és feleségének voltak fönntartva.

Jankó Gyula építész elmondása alapján tudjuk, hogy a szépen faragott mátrai andezit kőből jócskán maradt.
Elhatározták, hogy templomot építenek belőle a szálló vendégei számára. 1941. szeptember 8-án szentelték fel a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére. Persze mindenki csak becenevén: *Kodály kápolna*ként ismeri és emlegeti. Egy oldaltornyos, egyszerű épület.
Harangját az egri érsek ajándékozta, a háború során megsérült, de működik. Felirata*: "Ezt Szmrecsányi Lajos egri érsek adományozta, amikor hős honvédeink a Donnál a vörös áradat ellen harcolnak. 1942."*
A színes üvegablakok két művész: Sztehló Lili (1897-1959) és Csiby Mihály (1922-2016) munkái.
Belépve, bal oldalon, államalapítónk, Szent István, fia Szent Imre herceg és a lovagkirály, Szent László láthatók. Amikor 1938-ban nálunk volt az Eucharisztikus Világkongresszus, róluk lettek elnevezve a Felső-Mátra szlovák falvai (Alkár= Mátraszentimre, Felsőhuta= Mátraszentistván és Fiskaliáshuta= Mátraszentlászló)
Jobb oldalon női szentjeink, Árpádházi Szent Erzsébet és a Nyulak szigetének névadója, IV. Béla király leánya, Margit.
A szentélyben lévő egyik ablak - Kodály Zoltán felesége - Emma asszony adománya. A középső, a Missa brevisre emlékeztet. Orgonasípok előtt éneklő kórus látható, kottarészlettel, felső részében a keresztény hitvallás első sora olvasható: *"Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem" Vagyis: "hiszek az egy Istenben, a mindenható Atyában"* Ezt az ablakot Csiby Mihály készítette 1987-ben. Amint a hátul lévő is az ő alkotása (1990-ből), rajta a Boldogasszony Anyánk, régi magyar himnusz sorai olvashatók. (A két művész stílusa szemmel láthatóan is jól elkülöníthető.)
A templom karzatán ma is az a harmónium szolgál, melyen Kodály Tanár Úr oly sokat játszott (egy réztábla emlékezetet erre.) Amikor sétálni indult, s a templom felé vette útját, a helyi gyerekek utána futottak. Jó néven vette, ha a gerendán ülve hallgatják őt, ahogyan játszik. Egyetlen kikötése volt csupán, csendben kellett figyelni.
Történt pedig, hogy a nagy hóban, nem tudott feljönni Gyöngyösorosziból a kántor. Telefonon megkérte Kodályt, hogy helyettesítse a misén.
Idézném Nádasdy Alfonz bencés szerzetest, Kodály gyóntatóját, aki a Tanár Úr temetési szertartását is vezette.
Kérdeztem, hogy a nagy hóban és hidegben el tudott-e menni a misére a kis hegyi kápolnába? Odanyújtotta elmaradhatatlan ötvonalas jegyzetfüzetét és azt mondta: *segédkántor lettem, és ezt írtam.*
Jellemző Kodály lelkületére, hogy nem akart ötletszerűen improvizálni (*nem méltó a liturgiához* - mondta), ezért vázlatokat készített a mise részeihez. Ez lett az alapja a XX. század legliturgikusabb remekének, az Orgonamisének, majd a Missa brevisnek. Klasszicitásában, a mise lényegéhez, szövegéhez alkalmazkodásban mintának lehet tekinteni. Első lehettem, aki hallotta e művét, mert néhány hét múlva zongorához ülve bemutatta. Hozzátette: *Kétszáz évet késtünk vele.*
Amikor 1944-ben fenyegetve érezték magukat - de főleg Emma asszony élete forgott kockán - beköltöztek az Irgalmas Nővérek zárdájába. Erről Ittzésné Kövendi Kata könyvéből idéznék.
Kodály volt tanítványa, Bors Virgínia nővér segítségével talált menedéket itt az ostrom alatt.

Feleségével, december 15-től január 23-ig - az Operaház pincéjébe való átköltözésig - itt húzódtak meg nagyon sok menekülttel együtt a pincében berendezett óvóhelyen.
A bombázások közben, a rendelkezésére bocsátott, harmóniummal is ellátott, második emeleti szobában fejezte be a Missa brevist.
Az ostrom utolsó heteit feleségével a pincében töltötték, ahová az Operaház személyzete mellé őket is befogadták: Emma asszony zsidó származása miatt bujkálniuk kellett. A Missa brevis első előadását 1945 februárjában az Operaház fűtetlen alsó ruhatárában tartották. A szólisták helyettesítették a kórust is, az orgonaszólamot Oláh Gusztáv, az Operaház rendezője játszotta harmóniumon. 2017-ben ezt megismételték ugyanazon a helyszínen.
Hogy születése helyén, Galyatetőn is megszólaljon a mű, sokat kellett várni, 73 évet. Az érdem Ittzés Mihály Tanár Úré. Úgy gondolta, a kápolna előtti szobor avatásakor, a szentmisén fel kell hangzania a Missa brevisnek. Bátorított és biztatott, mindenben segített. Az új Liszt Ferenc Kamarakórus énekelt, Erdei Péter vezetésével. A harmóniumnál Fassang László ült. A misét Kacsik Árpád plébános atyánk celebrálta. Örök emlék marad nekünk, akik hallhattuk.
Takács Miklós, montreáli karmestertől szeretnék feleleveníteni egy történetet.
Karmesterként már zeneakadémista koromban próbálgattam szárnyaimat. egy budapesti templom kórusán. Az Újlaki Templom énekkarával és az Operaház fiatal szólistáival, többek között Kodály Missa brevisét is előadtuk. Ennek a gyönyörű misének egész kottaanyagát Kodálytól kaptuk ajándékba. Amikor az árát akartam megtudni, Kodály így válaszolt: énekeljétek szépen! - ez az ára.
(Közreműködtek: a Kőbányai Szent László énekkar és a Ciszterci Szent Alberik kórus (Kővári Eszter Sára, Szarka Emília, Kiss Edit, Komáromi Márton, Klézli János énekművészek), Mészáros Zsolt Máté orgona és harmónium művész. Vezényelt: Somogyváry Ákos karnagy, Erkel Ferenc szépunokája, az Erkel Ferenc Társaság elnöke)

Zoboki Antalné Anna

Portré, Zilai Gabriella festőművésszel

Egy mesés élettörténet kezdetei, melynek gyökerei Rózsaszentmártonba vezetnek, ahol az apai nagyszülők élték a kor mindennapjait. A kovácsmester nagypapa, akit nevezhetnénk Zilai Gabriella művészetének ihletőjének is, aki gyönyörű kovácsoltvas kerítéseket készített. A parasztházban, ahol éltek, megelevenedett munkája által a természet egy dísztárgy, vagy éppen egy használati tárgy formájában.
Az az életszemlélet, amit ott megtapasztalt: az elégedettség, a szeretet az egyszerű, szép dolgok iránt, a természet iránti tisztelet, az élet apró örömeinek észrevétele, értékelése. A ház körüli állatok betekintést adtak az élet folyamatában való aktív részvételnek, az élet keletkezésébe, s megtanult hálát adni mindezekért, amit a nagyszülőktől kapott.
Édesanyja, Bogdán Mária - a Gyöngyösi Színjátszó kör tagjaként - gyönyörűen énekelt, és mélységesen

támogatta Gabit a művészetben, aki a szépség iránti fogékonyságát tőle örökölte. Édesanyja olyan miliőt teremtett, ami a művészet kiteljesedéséhez vezetett. Gabi Olaszországban nyelvi kurzuson tanult, ahol elsődleges témája a művészettörténet volt.
A Művészetek Házában tanulta a tűzzománc fortélyait, amibe beleszeretett, és lehorgonyzott a festett zománcnál, amiben lehetőség van a színek keverésére, ezzel lehetőséget adva egy nagyon egyéni „Zilai Gabi" stílus megmutatására. *Szépet szerettem volna alkotni és csak magamnak* – ami egyúttal művészi hitvallásának is tekinthető.
Az Assisiben látott Giotto freskók szolgáltak ihletésül. Ebbe az akvarell freskóba beleálmodta az ő egyéni tűzzománc képeit, amiből az első kiállítása született. Ez a siker sok-sok meghívást jelentett neves galériákba, az ország minden részébe.
Olyan egyediséget teremtett a tűzzománc festészetben - ami a világon is egyedülálló –, amelybe már eleve belekombinálta az akvarellt, amitől a nehéz hatású, súlyos tűzzománc könnyeddé válik. Olyan műfajt teremtett, amivel a szemlélő nagyon könnyen tud azonosulni.
Csak vörösrézre dolgozik, erre viszi fel az üvegalapú iszapzománc festéket, amely az égetés során egyesül a vörösrézzel. Ez az egyesülés adja meg a végső csillogását, ragyogását a tűzzománcnak. A végleges alkotás négy-ötszöri festés és égetés után születik meg.
Más technikákat is kipróbált, mint az akvarell, ami a nehezebb műfajok közötti szüneteket tölti ki, az olajfestést, amellyel minden kifejezhető: mélységek, tartalmak, színek.
Megálmodta Gyöngyösön a tűzvész előtti városképet, olyan egyedi és megismételhetetlen alkotásokat, amelyek már nem láthatók. (A sorozat képei magántulajdonba kerültek, szerte a nagyvilágban).
Számos alkalommal amerikai galériákban csodálhatták képeit, ahol megérintette a közönséget az európai szellemiség. Nagy öröm számára, hogy a világban, ahol megfordult, megértették és megérezték azt a szeretetet, amit művészetével közvetíteni kívánt.
A világban elért sikerei ellenére, lelkéig hat, ha itthoni kiállításra hívják a Gyöngyössolymoson élő festőművészt.

Rostás Gabi

Radnóti nyomában a „versvándor"

Radnóti Miklós, költő, műfordító születésének 110. és halálának 75. évfordulója alkalmából a költő utolsó hónapjának krónikáját mutatta be Tóth Péter Lóránt, kunszentmiklósi „versvándor".
A Vachott Sándor Városi Könyvtár szervezésében megrázó erejű előadást hallhattunk a Radnóti és Latinovits díjas versmondótól.
A zsidó felekezetű költőt 1944 júniusában vitték munkaszolgálatra a szerbiai Borba, ahol ércet bányásztak a német hadigépezetnek.
A szovjet hadsereg közeledése miatt 1944 szeptemberében 3200 rabtársával együtt erőltetett gyalogmenetben indították őket Németország felé. Az élhetetlen láger körülmények miatt legyengült foglyok, közel 700 kilométeres gyaloglás után érik el a Győr közeli Abda község határát, ahol a már legyengült költőt agyonlőtték.

„Tarkólövés, így végzed hát te is
súgtam magamnak, csak feküdj nyugodtan,
halált virágzik most a türelem”.
Az utolsó verseit tartalmazó u.n. „Bori notesz” tíz verséből négy olvasható: Hetedik ecloga, Razglednicák, Levél a hitveshez és az Erőltetett menet.
A versek, az előadó lenyűgöző és magával ragadó előadásmódjában hangzottak el, út és korleírásokkal együtt.
Tóth Péter - az idei évfordulók tiszteletére - bejárta a költő „erőltetett menetét” augusztus 31-től szeptember 24-ig. Az út csaknem száz településen haladt át, többen is csatlakoztak hozzá egy-egy távra, együtt verselve, így adózva a költő tragikus sorsú emlékének.
„Oly korban éltem én e földön,
mikor az ember úgy elaljasult…”
Elgondolkodtam ezeken a sorokon, és föltettem magamnak a kérdést…és most, milyen korban élünk?

Szuromi László

SPORT

Úszás

Ludvig Dominik az úszást nagycsoportos korában kezdte Csépány Áginál. Azért az úszásra esett a választás, mert a választott iskolában is nagy figyelmet fordítanak az úszásra, és nem utolsó sorban igen egészséges mozgásforma.

A Gyöngyössolymosi Nagy Gyula Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Általános Iskola tanulója, jelenleg 5. osztályos.
Az úszást rendszeresen, heti két-három alkalommal végzi a Mátrai Erőmű Búvárklub tagjaként. Az edzéseket, Házler Tamás és Veress András edzők tartják, akik megpróbálják a gyerekekből a maximumot kihozni.

Dominik, úszóversenyeken már több alkalommal is részt vett mind a klub, mind az iskola színeiben.
A diákolimpián is már többször részt vett mell-, gyors- és hátúszásban, illetve váltóúszásban. A diákolimpia mindig egy körzeti versennyel indul, és ezután lesz egy megyei verseny, majd ezt követi az országos verseny.
Legutóbb eredményesen 2018-ban versenyzett, ahol az országos olimpiáig is eljutott. A 18. helyezést érte el az 50 méteres gyorsúszásban.

A 2019/2020-as diákolimpia is egy körzeti versennyel indult, ahol I. és II. helyezést ért el, váltóúszásban pedig a gyöngyössolymosi csapat lett az első, melyet 2019. december 3-án rendeztek meg Gyöngyösön, a Dr. Csépe György Uszoda és Termálstrandon.
A Heves-megyei diákolimpiát 2020. január 17-én rendezték meg Eger városában, a Bitskey Aladár uszodában. Hátúszásban a III. helyet szerezte meg (Az országos versenyre csak az első helyezettek juthattak tovább.)
Nagyon büszkék vagyunk rá, mert Heves-megye harmadik legjobb úszója lett hátúszásban.
A fegyelmet igénylő sport mellett Dominik szeret olvasni - főként ifjúsági regényeket, de természetesen elolvassa a kötelező olvasmányokat is -, játszani az Xbox játék konzolon. Tavasztól őszig focizik, bringázik, rollerezik a barátaival, télen pedig a téli sportokat űzi: snowboard, síelés.

Ludvigné Cseri Csilla
Mátrafüred

Egy sítábor margójára – avagy miért jó a Solymosi Suliba járni?

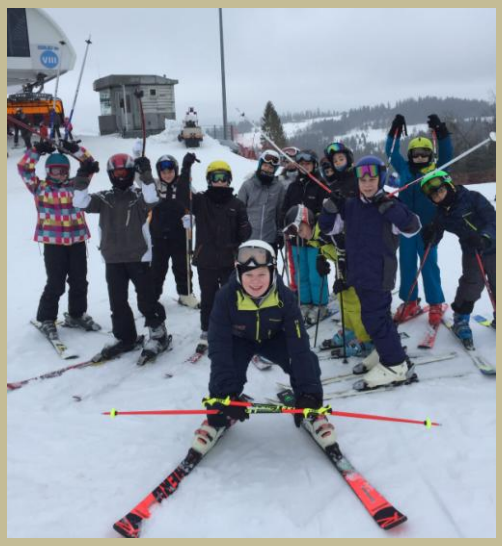

Hogy miért? Mert mindig történik valami jó! Egy kenutábor, egy túratábor vagy – a mindig a legjobb-sítábor. Bialka jó hely. 3 éve váltottunk, mert a szlovákiai, megszokott síterepen hirtelen sokan lettek. Az ok ugyanaz, ők is minden általános iskolást meg akarnak tanítani lesiklani. Mi már 15 éve azt tesszük. Első osztályos koruktól nyolcadikig évente 3 napra hóra tesszük őket. 6. évfolyamon pedig irány Lengyelország!
A síterep akár Ausztriában is lehetne. Modern, ülés-fűtéssel ellátott felvonók és olyan pályarendszer, ami kezdőnek és haladónak egyaránt tökéletes. Nem volt hó a faluban, de a pályán megfelelő mennyiségben és minőségben. A negyven gyerkőc 5 csoportban síelt és a csoportokat tudásszint alapján szerveztük. Délelőtt, délután 3-3 órát voltunk havon. A végeredmény önmagáért beszél, mindenki legalább egy szinttel feljebb került sí tudásban. Leginkább a technikai tudásukat fejlesztettük, hisz jó alapokkal indultunk ki.

Sok minden kell ahhoz, hogy valaki jó síelő legyen. Több kilométert kell a lábakba rakni, hogy bátran megereszthessük a léceket sérülés és baleset nélkül. Meg kell tanítanunk őket a következőkre is: Sí - KRESZ, tájékozódási képesség, saját korlátaik felmérése, helyes eszközhasználat, megállás-lassítás bárhol, bármikor, nem várt akadály kikerülése, felszerelés hibájából adódó probléma elkerülése, extrém időjárási viszonyok elviselése, stb…

A sport mellett persze még sok kompetenciát fejleszt egy ilyen tábor, hiszen távol a családtól önállóan kell menedzselni a napjaikat. Idegen ország, idegen emberek, meg kell szólalni angolul, fegyelmezettebben kell viselkedni. Többen osztoznak egy szobán, alkalmazkodni kell egymáshoz. Aztán itt van az idegen pénznem is, amit át kell váltani, számolni, gondolkodni! Napi fél órát van telefon, ez sem egyszerű a mai gyerekeknek. Türelem, empátia nélkülözhetetlen. Szerencsére igen motiváltak, nagyon élvezik a kihívásokat.
A lényeg, hogy egy olyan sportágat tanítsunk meg nekik az úszás és a tenisz mellett, melyet felnőtt korukban is gyakorolhatnak.

Szobóczky Tamásné
testnevelő

2019 sportélményei

16 éves kerékpárversenyző vagyok. Gyerekkoromat Parádsasváron éltem a szüleimmel, jelenleg Visontán élek, és ipari gépésznek tanulok Gyöngyösön. A történetem 2012 tavaszán kezdődött. Akkor még nem is gondoltam bele, hogy mibe csöppentem. Egy olyan út vette kezdetét, ami testben és lélekben is átformált.
Ebben a cikkben szeretném elmesélni, hogy éltem át a 2019-es szezont:
A tavalyi évem nagyon változatos volt. Élménnyel és tapasztalattal gazdagodtam. Az első verseny május 10-12-én volt Mraznicán, Szlovákiában. Nagy elvárásom nem volt, mert eddig még soha nem versenyeztem külföldön.

Csalódás volt számomra, mert a pálya nem volt előkészítve, valamint megépítve, de most visszagondolva már inkább örülök, hogy így alakult, mert megismertem a hibáimat, és jobban ráéreztem a sárban való bicózásra. A második versenyre május 18.-án került sor Cserépváralján, amit inkább edzésnek fogtam fel, mert nem pontgyűjtő verseny volt. Mindenesetre azért megnyomtam a döntőben, hátha sikerül valami jó helyezést elérnem. A top 15-ben végeztem, mindössze 2 másodperccel lemaradva az 1. helytől. Két héttel később május 31.-én újra elhagytuk kis hazánkat, ugyanis Polomkán volt az SPDH második kupafordulója. A nyomról már láttam videót, és kifejezetten tetszett. Úgy éreztem, ez az én terepem. A két edzőnap alatt sikerült begyakorolni az összes ugrót és megjegyezni az egész pályát. Június 2.-án volt a döntő. Célnak a kategóriámban a top 10 fő közé való bejutást tűztem ki, ami szerencsére sikerült is. Nem is akárhogy! Első lettem!

A magyarok között pedig 3. legjobb időt futottam, így nagy önbizalommal vágtam neki az SPDH harmadik fordulójának, ami Kosútkán került megrendezésre. Ez volt a szlovák országos bajnokság. Az előző versenyen elért eredményem miatt a dobogót céloztam meg! A két edző nap után egyre jobban azt éreztem, hogy összejön az a top 3. Az időmérőben sikerült az első helyet elhoznom. Kicsit megijedtem, mert csak kettő tized másodperccel maradt le tőlem a második helyezett. Mindenféleképpen meg szerettem volna nyerni, aminek meg is lett az ára. Túl nagy tempóval akartam bevenni az egyik kanyart és a száraz talajon a gumi már nem tapadt meg. Így kb. 14. hely körül értem célba.

Pár héttel később a magyar országos bajnokság következett Eplényben. Minden évben ezt várom a legjobban, mert itt összejön egy hétvégére hazánk összes biciklise, nem beszélve a bajnoki címről. Már zsinórban 4. éve indultam az OB-n, és eddig mindig sikerült olyan döntő kört mennem, ami nekem megfelelt, így nem akartam túlreagálni a dolgot.

Végül sikerült elesni egy olyan helyen, ahol nem is vártam volna. Úgy gondolom, hogy a baj az lehetett, hogy már éreztem magamon a bajnoki mezt. Túl sok volt az önbizalmam... Nem volt sok időm szomorkodni, mert két héttel később újra Szlovákiába kellett utaznunk az SPDH 4. fordulójára Vel'ká Raca-ra. Ekkor apummal ketté kellett válnunk, mert az indulás időpontján még dolgozott. Másnap tudott csak utánunk jönni. Meglepődtem, mert a pálya nagyon szűkre volt kialakítva, néha még a kormány is alig fért el. Egy turista ösvényre hasonlított.

Pont olyan helyen estem el a döntőben, ahol nem is vártam volna. Sajnos a teleszkópom becsúszója megsérült, egy másik beszerzése pedig hosszadalmas és bonyolult lett volna. Amíg vártunk a cserére, addig elérkezett a szezon utolsó versenye. Nem akartam csalódottan zárni az évet, így próbáltam fejben összeszedni magam és tudásból menni, nem pedig lesz, ami lesz alapon.

Gyönyörű környéken volt a rendezvény. Varázslatos!

Mindkét nap mosollyal az arcomon bringáztam. Végül a harmadik nap szokás szerint jött a döntő. Nem lett egy tökéletes kör, de úgy éreztem ez megér egy dobogós helyezést.
Kicsit lassabb voltam az időmérőhöz képest, de ezzel is sikerült a 3. helyet kiérdemelnem. Összességében egy remek évet tudhatok magam mögött. Rengeteget fejlődtem, és nagyon bizakodóan vágok bele az újévbe.
A tavalyi eredményeim miatt 2019 év végén a Magyar Kerékpár Szövetségtől megkaptam a 2019. Év Sportolója Díjat downhill utánpótlás kategóriában.

Cseh Martin

Téli Mátra

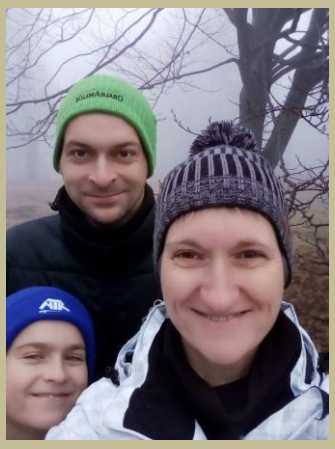

Az idén immár hatodik alkalommal döntöttünk úgy, hogy nem hagyjuk ki az év túráját, a Téli Mátrát. Most is családosan neveztünk erre a fantasztikusan jól szervezett rendezvényre. 10 éves kisfiunk felkészültségét mérlegelve, ezúttal is az S-es távot választottuk. Sosem lehetünk biztosak afelől, hogy kedvező terepviszonyokkal találkozunk, hiszen az elmúlt években tapasztaltunk jeges, saras, havas útviszonyokat is. Ezúttal nagyon kellemes időben, jól járható terepen gyalogoltuk végig a 19 km-es távot.
Mivel Nagykanizsáról jöttünk, már a túra előtti napon megérkeztünk Mátrafüredre, ahol örömmel üdvözöltük újra egymást kedves szállásadónkkal. Igaz, hogy a várva várt hó nem lepte be a tájat, de így is nagyon jó érzés volt visszatérni erre a csodás vidékre!
Másnap a reggeli után ismét izgatottan indultunk el a Mátra Szakképző Iskola felé, ahol a nevezés zajlott. Már tele volt a kis település autókkal és elszánt túrázókkal, valamint terepfutókkal. Rövid sorban állás után megkaptuk az itinert, és 9-kor már mi is úton voltunk, hogy meghódítsuk a Mátrát. Mivel most is aggódtam, hogy nem férünk bele az 5 órás szintidőbe, én mentem elöl erős tempót diktálva. Időnként elfeledkeztem róla, hogy egy tízéves nem tud ilyen gyorsan menni, ezért lassítanom kellett. Az erdőben az út még fagyott, néhol jeges volt, így vigyázni kellett a lépéseinkre. A táj csodás arcát mutatta, a fák sok helyen zúzmarába öltöztek, és minden csupa fehér volt! Viszonylag gyorsan értük el az első ellenőrzőpontot, Lajosházát, ahol almát kaptunk, és a kalóriapótlás után kicsit felfrissülve folytattuk utunkat. A patak befagyott vizén kalandos átkelés várt ránk. A túrázók többsége a köveken és a jégen csúszkált, néhányan bele is léptek a jeges vízbe. Mi kicsit távolabb kerestünk biztonságos átkelési pontot, így szárazon megúsztuk a kalandot. Jó pár emelkedős szakasz után érkeztünk meg a második ellenőrzőpontunkhoz, Mátraházára, a Vörösmarty turistaházba.

Meglepődve láttuk, hogy több épületet lebontottak, és csak reméljük, hogy a hely nem lesz az enyészeté.
Nagyon jól esett a tea és a megszokott nagy kedvenc, a nápolyi. Mivel tudtuk, hogy van időnk, ráérősen indultunk tovább Mátrafüred felé. Útközben a nap is kisütött, csodásan csillogtak a fák zúzmarás ágai a napfényben. Aztán sajnos lejjebb érve ismét köd borította a tájat. Néhány kilométernyi gyaloglás után visszaérkeztünk Mátrafüredre, ahol boldogan kezünkbe vehettük a célcsomagot, a jól megérdemelt kitűzőt és az elengedhetetlen hűtőmágnest. A meleg fogadóhelyiségben egy pohár forralt borral öblítettük le a nap eseményeit, majd kényelmes léptekben haladva indultunk vissza a szállásra a jól megérdemelt pihenés reményében.

Az estét és a hétvége többi részét pihenéssel és aktív kikapcsolódással töltöttük, hiszen a környék számos téli programot kínál. Vasárnap Mátraszentistvánon ismét kimozogtuk magunkat, mindannyian próbálkoztunk a síeléssel, ki kisebb, ki nagyobb sikerrel. Sajnáljuk, hogy nincs több idő a gyakorlásra, és nem jöhetünk gyakrabban! A sípálya nagyon jól kiépített, folyamatosan karban tartott pálya, a síoktatók kedvesek, és segítőkészek, a hüttében pedig nagyon finom a forralt bor, és a bajor perec!
Ha előbb nem, jövőre újra eljövünk a Mátrába!

Orbán Viktorné
Nagykanizsa

TURISZTIKATÖRTÉNET

„Egyetemiek” menedékháza
(Korabeli helyesírással)

Tátra, Fátra, Mátra…A szent hármashalom, az egységbe foglalt négy folyóval és az apostoli kettős kereszttel alkotja a magyar címerpajzsot, jelentette a régi, a nagy, a boldog Magyarországot. Ma, ha rátekintünk címerünkre, belső szorongás vesz rajtunk erőt, mert a hármas halomból csak egyet mondhatunk a magunkénak.
Tátra, Fátra, Mátra…Mit jelentettek nékünk? Nem törődtünk Veled, mily semmibe sem vettünk. Jöttünk, mentünk boldogan éltünk, naponként láttunk és nem simogattunk, nem becézgettünk, nem élveztük szépségeidet, pedig egészben a miénk voltál. Ha „nagy kirándulást”” rendeztünk, felmentünk a Sárhegyre – a Szent Annához - , kimentünk Benére, de ki ment tovább, ki nézte, ki bámulta meg, hogy mit rejtesz felsőbb rétegeidben. Ki látta, ki élvezte csendedet, ki borult le csodás bérceid előtt. Voltak természetimádók, voltak, kik nagy szöges cipőben, hosszú botokkal, hátizsákkal jöttek, messziről jöttek. Megbámultuk őket. Kik ezek, mit akarnak, hová mennek?

Nem értettük őket. Jöttek, eltűntek s néhány nap múlva mentek. Itt a városban is élt közülök néhány. (Hanák Kolos, Széky István, Makra Géza, Ehrlich Mihály stb.) Azt mondották, hogy ők turisták. Tudomásul vettük, de céljaikat nem értettük.
A turistákon kívül volt néhány szalonkabátba járó gyöngyösi polgár is, ki lelkesedéssel beszélt, vitázott a Mátra szépségeiről. Kinevették, kigúnyolták őket. Néhai jó Csomor Kálmán polgármester elültette a benei fenyveseket, városi programmá tette a benei kérdést. Ki hallgatott rá…Pápay Mihály által megépített hat villa és semmi más az eredmény. A turisták élték a maguk életét. A Mátra Egylet nagy értékű munkásságot fejt ki, de e kis, lelkes társaságon kívül alig vett valaki más tudomást a Mátráról. Az 1914 körüli időkben nagy, dermedt csend következett. Lidércnyomásként nehezedett ránk a nagy készülődés, majd kitört a vihar. A Mátra őserdeinek felnyögő, panaszos zokogását túlharsogta az ágyúk, fegyverek morajlása; aztán jött a nagy ájultság. Felébredtünk, tapogattuk tagjainkat s rájöttünk, hogy se kezünk, se lábunk. Nincs Tátránk, nincs Fátránk, könnyes szemekkel nézhetünk fel a kis Benjaminusra, a mi árván maradt Mátránkra.
Ki tudja meddig sírdogálunk, ha meg nem jelennek újra a nagy, szöges bakancsosok. Jöttek. Most azonban már lassabban, gondterhesebben jártak és közöttünk is meg-megálltak. A turistabot helyett egy-egy gerenda volt kezükben, a turistazsák belsejében egy-egy tégla is meghúzódott. Az egyiket Vigyázó Jánosnak hívták, a másik Horn K. Lajos névre hallgatott. Ügyvéd és mérnök. Vasárnaponként turistáskodtak. Mit akarnak, hová igyekeznek, miért cipekednek? Nem tudtuk, csak bámultuk és tőlük hallottuk: elveszítettük a tátrai ház építésének lehetőségeit, jöttünk itt felépíteni azt és felfedezni a Mátrát. Jöttek és győztek. Háton hordták a téglát, kunyeráltak, lelkesítettek bennünket és felráztak! Pár évi (1922-1925) szívós, bámulatra méltó munka után felavatták a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület és a Magyar Hegymászók Egyesülete Bierbauer Virgil műépítész által tervezett menedékházát (1925).

A Magyar Hegymászók Egyesületének Galyatetői „Egyetemiek” menedékháza a csonkahaza másodlegmagasabb hegyén, a 965-6 m-es legmagasabb pont mellett, helyszíni terméskőből, 1922-től 1925-ig épült.
Eredetileg a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Tátrajáról a menedékházat a Magas-Tátra mélyén rejtőzködő Batízfalvi-tó partjára akarták építeni. Közben kiütött a háború, elvesztettük a Tátrát és így az egyesületnek a MHE-ben tömörült megmaradottjai a Magas-Tátra helyett az országcímer egyetlen megmaradt halmára, a Mátrára szorultak. A Galyatetőt azért választották, mert onnan tiszta időben jól látható régi működésük területe, minden magyar hegyjárónak szíve-vágya a Tátra, azonkívül a Galyatető orma mintegy 80 holdas virágos és kilátásos rétséggel emelkedik az erdőhatár felé, amelynek a Piszkéstető felé, valamint a délnek is húzódó több négyzetkilométere az enyhén lejtős rétekkel, hazai legszebb síterepünket képezi.
A BETE nagyrészt a világháborúban elesett neves Tátra-járói (dr. Serényi, dr. Dobrovics, Mervay, dr. Csepcsányi, Kerekes stb.), valamint a hegyek közt elszerencsétlenedett Vachter Jenő és Laufer Pista voltak az „Egyetemiek”. Az ő emléküket őrzi a csonkahaza legmagasabbra épült menedékháza.
Eredetileg egy 46 férőhelyes (2 étterem, 6 hálószoba és bérlőlakás) kőmenedékházból és egy 64 férőhelyes ((5 szobás) nagy fabarakból állott a menedékháztelep. A hazai turistaságnak a háború utáni első létesítménye volt, melynek megépítése a hihetetlen rossz

és meredek erdei utakon való anyagfelszállítás és a közel 1000 méteres magasságban való építkezési nehézségek folytán a berendezéssel együtt mintegy másfél milliárd papírkoronát emésztett fel, ami a mai értékben is 120.000 pengőt jelent.
Az egri érsekség 4-5 holdnyi bérelt területén lévő hatalmas menedékháztelephez az északi oldalban, a volt Károlyi-birtokon az MHE nagy síugrósáncot létesített, melyről már 40 métert is lehetett ugrani. A hidasfolyási Mátrasánc elkészülte előtt ez volt az ország legnagyobb és legszebb környezetű ugrósánca. Az egyesület Báró Solymossy Jenő területén, a menedékháztól 5 percnyire, 2 kisebb gyakorló ugrósáncot is épített.
A Mátra egyre növekvő idegenforgalmához igazodni kellett s a virágos Galyatető nem maradhatott a közönség előtt hozzáférhetetlen. Megépült a Gyöngyös-parádi közút 17-es, ma 18-as km-ének közeléből kiágazó Galyára vezető autóút, melynek a Galyától Pásztóra, illetve Alsóhutára vezető 2. szakaszán is serényen dolgoznak s jövőre már talán a külföldi autósok is végigroboghatnak a csonkahaza legszebb autóútján, a Mátrai transverzális közúton, mely ma már a Galyán túl is, egész Ötházhutáig teljesen kész s nagyban hozzájárul az eddig ismeretlen nyugati mátrai területek fejlődéséhez.

A Magyar Hegymászók Egyesülete „Egyetemiek" menedékháza a mátrai Galyatetőn (963 m)

Az autóút megépültével szükségessé tette az eredetileg turisták és síelők részére épült menedékház modernizálását is.
Átépítés, vízvezeték, villanyvilágítás ismét 63.000 pengőjébe került az egyesületnek, tehát az 5.5 holdas magnagyobbodott és az Érsekségtől kedvezményes vásárlás útján az egyesület saját tulajdonába került területbe összesen 180.000 pengőt fektettek be.
Ma 17 hálószoba, 2 étterem, fürdőszoba s a szükséges mellékhelyiségek egyszerre 33 üdülővendég kényelmes és zavartalan elhelyezését biztosítják, míg a Zsuzsi penzióban további 20 vendég hálhat.
A galyatetői menedékház megépítésének felbecsülhetetlen értéke volt a magyar turisztika újraéledése szempontjából, de jelentősége még nagyobb a Mátra-kérdés szempontjából. A menedékház felavatásán az ország különböző részeiből jelen volt előkelő társaság felfigyelt s látta a Mátra szépségeit, a magyar kormány kiküldöttei ez alkalommal vettek először tudomást arról, hogy mit jelenthet a Mátra a megcsonkított ország közegészségügyi és belső idegenforgalmi szempontjából. E menedékház megépítése átütő erővel hatott Gyöngyös társadalmára és a város vezetőségére is. Kinyílt a szemünk és megláttuk a mi Mátránkat.
(Fotók: Varró János gyűjteményéből)

A Vachott Sándor Városi Könyvtár archívumából lejegyezte: **Rostás Gabi**

Következő lapzárta: 2020. április 30.

Impresszum
Felelős kiadó és felelős szerkesztő: Rostás Gabi (3232. Mátrafüred, Parádi út 15.)
Elérhetőség: gabirostas@gmail.com; 0630/28-48-176
Nyilvántartásba vételi szám: CE/13022-3/2019